

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ЧАТ-БОТІВ:
ДОСВІД США ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ****CURRENT ISSUES OF THE APPLICATION OF LEGAL CHAT-BOTS:
THE EXPERIENCE OF THE USA AND THE NEED FOR IMPLEMENTATION IN UKRAINE**

Колодіна А.С., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»

Костюк Д.С., студентка 4 курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)
Національний університет «Одеська юридична академія»

У статті розглядається застосування юридичних чат-ботів у США, аналізується їх функціональність, ефективність та вплив на юридичну практику.

Досліджується загальна характеристика юридичних чат-ботів, їхні види та функціонал. Визначається специфіка застосування юридичних чат-ботів у США та їхня ефективність. Оцінюються виклики та обмеження використання юридичних чат-ботів у правовій сфері США.

Окреслюються стан та перспективи впровадження юридичних чат-ботів та обґрунтовується необхідність розширення їх застосування в Україні, враховуючи сучасні виклики у сфері доступу до правової допомоги, цифровізації правосуддя та законодавчі бар'єри. Запропоновано рекомендації щодо створення, розвитку юридичних чат-ботів в українському правовому полі та нормативного регулювання.

Актуальність дослідження обумовлена потребою забезпечення доступності юридичних послуг в Україні, особливо в умовах воєнного стану, для громадян та підприємств. Досвід США демонструє, що використання юридичних чат-ботів може значно знизити витрати, оптимізувати роботу юристів та зробити правову допомогу доступнішою для населення. У контексті цифровізації та реформування судової системи України впровадження таких рішень є своєчасним та необхідним.

Теоретична значущість дослідження сприяє розширенню наукових знань про використання штучного інтелекту в юридичній практиці та інтеграцію інноваційних технологій у правову систему.

Практична значущість полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані для розробки та впровадження юридичних чат-ботів в Україні, а також як основа для створення нормативно-правового регулювання їхньої діяльності. Що дозволить не лише зрозуміти перспективи застосування ШІ в правовій сфері України, але й буде сприяти підвищенню ефективності правосуддя та доступності юридичних послуг для громадян.

Ключові слова: юридичні чат-боти, штучний інтелект, ШІ, правова допомога, цифровізація, автоматизована система, правосуддя, США, Україна, міжнародний досвід, юридична практика, юриспруденція.

The article examines the use of legal chatbots in the USA, analyzes their functionality, effectiveness and impact on legal practice. The general characteristics of legal chatbots, their types and functionality are studied. The specifics of the use of legal chatbots in the USA and their effectiveness are determined. The challenges and limitations of using legal chatbots in the US legal field are assessed.

The state and prospects of the introduction of legal chatbots are outlined and the need to expand their use in Ukraine is justified, taking into account modern challenges in the field of access to legal aid, digitalization of justice and legislative barriers. Recommendations for the creation and development of legal chatbots in the Ukrainian legal field and normative regulation are offered.

The relevance of the study is determined by the need to ensure the availability of legal services in Ukraine, especially in the conditions of martial law, for citizens and enterprises. The US experience shows that the use of legal chatbots can significantly reduce costs, optimize the work of lawyers and make legal aid more accessible to the public. In the context of digitization and reform of the judicial system of Ukraine, the implementation of such decisions is timely and necessary.

The theoretical significance of the research contributes to the expansion of scientific knowledge about the use of artificial intelligence in legal practice and the integration of innovative technologies into the legal system.

The practical significance lies in the fact that the obtained results can be used for the development and implementation of legal chatbots in Ukraine, as well as a basis for the creation of normative and legal regulation of their activity. This will not only allow us to understand the prospects for the application of AI in the legal sphere of Ukraine, but will also contribute to increasing the efficiency of justice and the availability of legal services for citizens.

Key words: legal chatbots, artificial intelligence, AI, legal aid, digitalization, automated system, justice, USA, Ukraine, international experience, legal practice, jurisprudence.

Вступ. (Постановка проблеми). Розвиток технологій штучного інтелекту (далі ШІ) суттєво змінює сучасний правовий простір, сприяючи автоматизації юридичних процесів та підвищенню доступності правосуддя. Одним із найважливіших досягнень у цій сфері стали юридичні чат-боти – автоматизовані системи, що надають юридичні консультації, аналізують документи, а також допомагають користувачам у вирішенні правових питань. У США цей напрямок отримав значний розвиток, зокрема, через впровадження чат-ботів для малозабезпечених верств населення, бізнесу та державних установ.

Тому, цифровізація правової сфери на сьогоднішній день є однією з ключових тенденцій сучасного світу. Використання штучного інтелекту в юриспруденції стає все більш поширеним, що підтверджує зростання юридичних чат-ботів у США. Ці автоматизовані системи дозволя-

ють громадянам отримувати правові консультації, заповнювати документи, орієнтуватись у судових процедурах та навіть оскаржувати штрафи. Коли, в Україні питання впровадження юридичних чат-ботів лише починає обговорюватися, хоча потреба у доступній правовій допомозі є гострою та нагальною, що і обумовлює актуальність предмету дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні концептуальному аналізу вивчення такого соціального феномену, як юридичні чат-боти, не приділялось багато уваги, зокрема були спроби дослідження у таких вчених-науковців як: А.Г. Крупа, О.В. Прігунов, та ін., із зарубіжних вчених: Джоанна Гудман, Зеєв Фішер, Гвін Монахан та ін., ці дослідники зробили значний внесок у розуміння та розвиток технологій юридичних чат-ботів, їх впровадження та вплив на правову сферу.

Метою статті є аналіз міжнародного досвіду, а саме США у сфері застосування юридичних чат-ботів та визначення доцільності, перспектив та основних етапів створення, а також шляхів їх впровадження та в Україні.

Виклад основного матеріалу. Ідея чат-ботів або комп'ютерних програм, призначених для імітації розмови з людьми, існує з 1950-х років. Ранні чат-боти були обмежені у своїх можливостях і в основному використовувалися для простих завдань, таких як надання оновленої інформації про погоду або відповіді на основні запитання. Проте з часом технологія, що лежить в основі чат-ботів, значно вдосконалилася, дозволяючи їм розуміти ширший діапазон вхідних даних і реагувати на них [1].

Одне з релевантних визначень поняття чат-бот є те, що це комп'ютерна програма, призначена для імітації розмови з людьми, через Інтернет [2]. Тобто, дана програма симулює спілкування з людиною за допомогою технології штучного інтелекту, використовуючи текстові або голосові команди для комунікації. Чат-бот здатний у режимі реального часу реагувати на запити, надсилати електронні листи, а за відсутності готового рішення залучати до спілкування оператора, тобто людину.

За допомогою Google trends можна прослідкувати динаміку запиту «chat bot» по світу за останні 12 місяців (рис. 1).

З рисунку видно, що на даний момент крива запитів складає близько 80%, при цьому 100% запит був весною 2024 року, а найменша кількість влітку 2024 – близько 60 %.

Сучасні технології активно впроваджуються у різні сфери суспільного життя, зокрема й у правову. Юридичні чат-боти є прикладом такого новаторства, вони забезпечують швидкий доступ до правової інформації, зменшують навантаження на юристів і підвищують доступність правосуддя для громадян.

Юридичні чат-боти запрограмовані на величезні бази даних правових знань. Це дозволяє їм відповідати на широкий спектр юридичних запитань, від простих запитів щодо юридичних визначень до більш складних питань, пов'язаних з перевіркою договорів і відповідністю. Нещодавнє дослідження Goldman Sachs показало, що 44% юридичних завдань можуть бути автоматизовані [3]. Це призведе до того, що юридичні фірми зможуть підвищити свою продуктивність, юридична допомога стане доступнішою для громадян, а надання державних послуг стане менш бюрократизованим. Чат-боти можуть проводити поглиблені юридичні дослідження за лічені секунди, скануючи величезні обсяги юридичних документів і прецедентів. Вони надають зручний інтерфейс для людей, яким потрібна юридична консультація, покращують доступ до правової інформації, пропонуючи швидкі та точні відповіді на правові запити, роблячи правові знання більш доступними для широкої громадськості. Така демократизація правової інформації дає людям змогу приймати обґрунтовані рішення та краще розуміти свої права та обов'язки.

Щодо того як працюють юридичні чат-боти? Як і інші інструменти на основі штучного інтелекту. Правові чат-боти також працюють над навчанням і впровадженням

нових моделей. Вони навчаються юридичній інформації із нормативно-правових актів, доктрини, конституції, що зберігаються в їхній базі знань [4].

В епоху цифровізації в суспільстві провідне місце займають технології. І зі зростанням популярності різноманітних месенджерів роль чат-ботів у цьому технічному середовищі стає все вагомішою. Інтелектуальні інтерактивні чат-боти часто використовуються в мобільних додатках та змінюють модель взаємодії. Чат-боти дозволяють компаніям спілкуватися із клієнтами в індивідуальному порядку, не залучаючи до цієї роботи співробітників. Вони завойовують свою популярність завдяки тому, що економлять час та гроші, підвищуючи зручність.

Отже, юридичні чат-боти – це програмне забезпечення, яке використовує алгоритми штучного інтелекту для автоматизованого надання юридичних консультацій, правової інформації чи допомоги в оформленні документів. Такі системи зазвичай інтегруються в месенджери, мобільні додатки або веб-сайти. Вони працюють за принципом аналізу введених користувачем даних і надання відповідей на основі запрограмованої інформації або алгоритмів машинного навчання. Юридичні чат-боти можуть бути орієнтовані на виконання вузькоспеціалізованих завдань, таких як складання типових договорів, швидкі відповіді на шаблонні питання, або мати ширший функціонал, охоплюючи великий спектр різних правових питань.

Юридичні чат-боти є невід'ємною частиною сучасної правової системи США, які пропонують інноваційні способи взаємодії між громадянами, бізнесом та юристами. Вони автоматизують вирішення типових питань, надаючи базові юридичні консультації, допомогу в складанні документів, в аналізі законодавства, продовжуючи свій розвиток. Завдяки використанню штучного інтелекту суттєво знижуються витрати часу та коштів.

На юридичному ринку США використовують безліч інструментів ШІ і юридичні чат-боти є одними з найпопулярніших та найбільш вживаних механізмів. Кожен чат-бот виконує різні функції, тому важливо розуміти їх інтерфейс, для чого саме цей бот і чи дійсно він підходить для завдання, яке потрібно виконати.

Сім найкращих та найпопулярніших юридичних чат-ботів в США:

1) Juro – спеціалізується на процесах управління контрактами, що дозволяє користувачам складати проекти, резюмувати та переглядати контракти в 10 разів швидше, ніж це б виконували люди самостійно. Юридичний помічник зі штучним інтелектом Juro є на інтелектуальній наскрізній платформі автоматизації контрактів. Користувачі Juro використовують штучний інтелект для перегляду, проектування та підсумування контрактів, але вони також можуть створювати, узгоджувати, затверджувати, підписувати, зберігати та керувати своїми контрактами на платформі. Саме це відрізняє їх від інших. А також даний чат-бот був створений з урахуванням конфіденційності, що робить його безпечним для користувачів.

2) Harvey AI – цей чат-бот розроблений для юридичних і консалтингових компаній. Один із найвідоміших на ринку, співпрацює з найкращими юридичними компаніями в США, а також з консалтинговими гігантами. Окрім

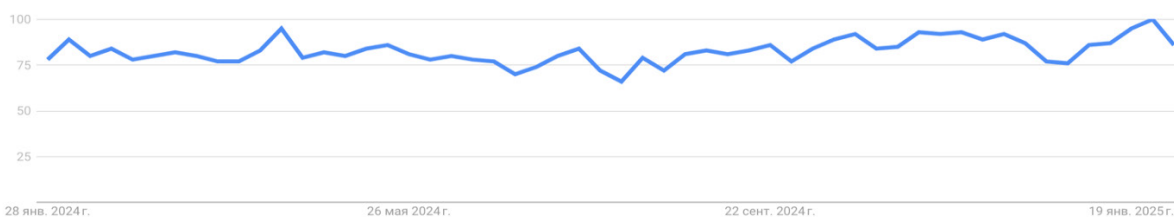

Рис. 1. Динаміка пошукового запиту «chat bot»

того, що його побудовано на машинному навчанні він також навчається на основі шаблонів і пропозицій юридичної фірми, що в результаті підвищує релевантність і точність результатів.

3) LawDroid – чат-бот для автоматизації документів, проведення юридичних досліджень і обговорення ідей. Ця функція дозволяє користувачам масштабувати свої процеси та працювати ефективніше. Також дана платформа надає можливість юридичним фірмам створювати власні чат-боти орієнтовані на клієнта. Це дозволяє компаніям включати відео та інші форми контенту під час комунікації.

4) CaseMine – призначений для відповідей на запити та проведення правових досліджень. Цей чат-бот зі штучним інтелектом, заснований в Індії, спеціалізується на отриманні інформації, зокрема суджень, думок і контекстів цитат із прецедентного права. CaseMine відрізняється від багатьох інших чат-ботів зі штучним інтелектом, оскільки користувачі також можуть отримати доступ до інших функцій, включаючи інструмент візуалізації, щоб побачити, як різні прецеденти розвивалися з часом і зосередитися на думках конкретних суддів.

5) DoNotPay – це безкоштовний чат-бот, орієнтований на споживача. На відміну від інших правових інструментів штучного інтелекту, які призначені для обслуговування юридичних фірм і внутрішніх юридичних відділів, DoNotPay розроблено, щоб допомогти громадянам. Користувачі DoNotPay можуть використовувати відповіді штучного інтелекту, щоб скасувати послуги, оскаржити штрафи за паркування, вимагати повернення грошей і вимагати відшкодування у випадках, коли компанії, з якими вони мають справу, не дотримуються своїх обов'язків.

6) Casetext – працює з юридичними фірмами, сторонами в судовому процесі та адвокатами, що робить його одним із найдинамічніших на ринку. Також відомий як CoCounsel, чат-бот може проводити юридичні дослідження, готувати свідчення, узагальнювати юридичні документи та перевіряти їх на відповідність. Це дає змогу фахівцям із права працювати швидше та ефективніше над цими завданнями, звільняючи час для більш цінних справ.

7) Chat GPT – це найвідоміший чат-бот і він також може функціонувати як юридичний, але лише тоді, коли йому надано правильний контекст і підказки. Насправді більшість юридичних чат-ботів зі штучним інтелектом, побудовані на основі технології GPT, але з додатковими функціями та вбудованим навчанням. Це також одна з найдешевших альтернатив. Однак він не має такої ж багатой функціональності, як інші [3].

Перші юридичні чат-боти в Україні та їх функціонал. Чат-боти або програми, що імітують спілкування з людиною за допомогою текстових або голосових повідомлень стають невід'ємною частиною сучасних сервісів в Україні. Вони використовуються в різних галузях: від обслуговування клієнтів до медицини. У юридичній сфері чат-боти допомагають спростити доступ до правової інформації та послуг для широкого загалу. Також завдяки автоматизації рутинної роботи юристи менше часу витрачають на одну справу, що дозволяє допомогти більшій кількості людей та зосередитися на більш складніших процесах.

Умовно юридичні чат-боти в Україні можна поділити на три групи: ті, які створені задля доступної правової допомоги для громадян; ті, які допомагають юридичним компаніям, державним структурам автоматизувати та прискорити їхню роботу та ті, які з'явилися під час війни та допомагають українцям, які постраждали, а також наближають перемогу України у війні з РФ.

Одним із перших українських юридичних чат-ботів став PatentBot, запущений у 2017 році. Цей бот допомагав користувачам реєструвати торговельні марки через Facebook Messenger. Процес реєстрації займав лише 5-7 хвилин, а вартість послуги була значно нижчою

порівняно з традиційними методами. Згодом компанія масштабувалася на ринок США, розпочали роботу в ЄС та Китаї [5]. Але восени 2022 чат-бот припинив свою роботу. Команда проекту не розкриває конкретних причин закриття, проте вказує, що повномасштабна війна стала вирішальною у цьому питанні [6].

Іншим прикладом є чат-бот від громадської організації «ЮрШтаб», який надає безкоштовні юридичні консультації онлайн, анонімно (з обох сторін) через бот в телеграмі. Цей сервіс став особливо актуальним під час військових дій, коли багато громадян потребують оперативної правової допомоги. Одним із ключових досягнень організації є створення «Юридичного навігатора волонтера» – ресурсу, де висвітлені основні правові аспекти здійснення волонтерської діяльності в Україні, особливо важливі для громадських та благодійних організацій [7]. ЮрШтаб постійно розвивається, впроваджує нові напрямки та розширює команду волонтерів.

Опендатабот – це українська компанія, що надає доступ до державних даних з основних публічних реєстрів для громадян та бізнесу. Дана компанія має свій чат-бот в Telegram та Viber. Сервіс надає актуальну інформацію про компанії, підприємців, актуальність паспортних даних, а також дозволяє ФОПам подати звіти в податкову та заплатити податки [8].

Також важливо зазначити, що існують чат-боти, які допомагають боротися з ворогом: «Ворог» – це чат-бот, за допомогою якого українці можуть повідомити про рух та розташування окупантів та ворожої техніки; @stop_russian_war_bot – офіційний бот, за допомогою якого можна повідомляти про переміщення диверсантів та військової ворожої техніки. Ця інформація передається у відповідні штаби реагування; @nib_uncr_bot – Національне інформаційне бюро спільно з Головним управлінням розвідки Міноборони України створили чат-бот у Telegram, у якому можна дізнатися інформацію про військовополонених. Чат-бот «Знайди рідних» – дозволяє знайти тих, із ким втрачений зв'язок, незалежно від того, де вони зараз перебувають та інші чат-боти, які наближають перемогу України та допомагають українцям [9].

Отже, сучасні юридичні чат-боти в Україні вже виконують деякі функції, наприклад: надають інформацію про законодавство, роз'яснюють правові терміни та процедури, проводять консультації, відповідають на конкретні запитання, створюють стандартні документи, такі як договори або заяви, моніторять зміни у законодавстві та інформують користувачів про нововведення, що є корисним для юристів та підприємців, проводять реєстраційні дії та інші.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, на підставі вищевикладеного, можемо стверджувати, що юридичні чат-боти є важливим інструментом для покращення доступу до правової допомоги та цифровізації правосуддя. З огляду на міжнародний досвід, зокрема США, показує їхню ефективність у наданні базових консультацій, автоматизації юридичних процесів та зниженні навантаження на правову систему.

В Україні створення та впровадження у практику таких інструментів є дійсно необхідністю, що потребує, перш за все, належного законодавчого регулювання та державної підтримки. Для успішного запровадження юридичних чат-ботів в Україні, на наш погляд необхідно: розробити законодавчі норми, що регулюватимуть діяльність чат-ботів у правовій сфері; інтегрувати юридичні чат-боти з державною системою безоплатної правової допомоги; розробити спеціалізовані чат-боти для різних сфер права (наприклад, трудові спори, сімейне право, адміністративні правопорушення і т.д.); гарантування захисту персональних даних користувачів таких сервісів; залучати до розробки юристів, IT-фахівців та державні органи для створення ефективних та законодавчо захищених рішень.

Реалізація юридичних чат-ботів в Україні сприятиме підвищенню правової обізнаності громадян, доступності правосуддя та ефективності надання юридичних послуг.

Це один із важливих кроків у напрямку цифровізації правової сфери та інтеграції України у світові технологічні тенденції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Andrew Perlman. The Implications of ChatGPT for Legal Services and Society. Harward law school. Center on the Legal Profession. March/April 2023. URL: <https://clp.law.harvard.edu/knowledge-hub/magazine/issues/generative-ai-in-the-legal-profession/the-implications-of-chatgpt-for-legal-services-and-society/>
2. The Lawyer's Practical Guide to: Legal Chatbots (and Whether They're Really Coming to Steal Your Job). Jul 2022. URL: <https://www.threadsoftware.com/the-lawyers-practical-guide-legal-chatbots/>
3. Sofia Tyson. The 12 best legal AI chatbots for 2025. January 21, 2025. URL: <https://juro.com/learn/legal-ai-chatbot>
4. Legal Chatbots in 2024: Transforming the Legal Industry. Jan 3, 2024. URL: <https://www.chatinsight.ai/chatbots/legal-chatbots/>
5. Ілля Закорецький. Український стартап PatentBot переміг у міжнародному конкурсі. 1 грудня 2020. URL: <https://tech.liga.net/technology/novosti/ukrainskiy-startap-patentbot-pobedil-v-mejdunarodnom-konkurse>
6. Сергій Зятюк. Український сервіс PatentBot закривається через війну: його оцінювали в 1,5 мільйона доларів. 8 листопада 2022. URL: https://24tv.ua/business/ru/ukrainskij-startap-patentbot-zakrylsja-iz-za-vojny_n2193959
7. Національна соціальна сервісна служба України. Кращі волонтерські практики: ЮрШтаб. 17 жовтня 2024. URL: <https://nssu.gov.ua/news/krashchi-volonterski-praktyky-iurshtab>
8. Opendatabot. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Opendatabot>
9. Анна Кравченко. Топ-7 чат-ботів, які наближають перемогу України у війні з рф. 23 серпня 2022. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/08/23/top-7-chat-botiv-yaki-nablyzhayut-peremogu-ukrayiny-u-vijni-z-rf/>